

Bryssel den 24.3.2021
COM(2021) 142 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

EU:s strategi för barnets rättigheter

Vi behöver en strategi som inkluderar alla barn och som stöder barn i utsatta situationer, och vi behöver en strategi som främjar och stöder vår rätt att vara delaktiga i beslut som påverkar oss. För inga beslut som fattas om barn bör fattas utan barn. Det är hög tid att normalisera barns delaktighet.

(Barnens slutsatser, det 13:e europeiska forumet för barnets rättigheter, 2020).

Inledning

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. Alla barn i Europa och runtom i världen bör åtnjuta samma rättigheter och kunna leva utan att drabbas av någon form av diskriminering, beskyllningar eller hot.

Det är en social, moralisk och mänsklig nödvändighet som barn – vilka utgör nästan en av fem personer som bor i EU¹ och en av tre personer i världen² – och samhället i stort är beroende av. Det handlar om att säkerställa att barn kan förverkliga sin potential och spela en ledande roll i samhället – oavsett om det gäller att kämpa för rättvisa och jämlikhet, stärka demokratin eller driva på de sammanhörande gröna och digitala omställningarna.

Det är anledningen till att **skydd och främjande av barnets rättigheter är ett av Europeiska unionens centrala mål** för det arbete som förs på hemmaplan och utomlands³. Det fastslås i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna⁴, som garanterar att barnets rättigheter skyddas när unionens lagstiftning genomförs. Det är en fråga som genomsyrar alla politikområden och utgör en del av Europeiska kommissionens centrala prioriteringar, såsom anges i ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer⁵.

Den övergripande ambitionen med denna strategi består i att skapa bästa möjliga liv för barn i Europeiska unionen och resten av världen. Strategin återspeglar barns rättigheter och roller i vårt samhälle. De inspirerar och står i första ledet för att öka medvetenheten om naturen och kriser kopplade till klimatförändringarna, diskriminering och orättvisa. De är i lika hög grad dagens medborgare och ledare som de är morgondagens ledare. Strategin syftar till att fullgöra vårt gemensamma ansvar att förena krafterna för att respektera, skydda och uppfylla varje barns rättigheter, och att tillsammans med barn bygga upp hälsosammare, motståndskraftiga, rättvisare och jämlika samhällen för alla.

FN:s konvention om barnets rättigheter⁶ (barnkonventionen), som samtliga EU-medlemsstater har ratificerat, vägleder fortsatt våra åtgärder på detta område. Mer än 30 år efter det att konventionen trädde i kraft har väsentliga framsteg gjorts och faktumet att barn åtnjuter en egen uppsättning rättigheter erkänns i allt högre grad.

Konventionen erkänner alla barns rätt att få bästa möjliga start i livet, växa upp under lyckliga och hälsosamma förhållanden och utveckla sin fulla potential. Det inbegriper rätten att leva på en ren och hälsosam planet och i en skyddad och omsorgsfull miljö, att vila, leka och delta i

¹ Ett barn är en person under 18 år. Befolkningsdata. [[yth_demo_010](#)], [[yth_demo_020](#)], Eurostat, 2020

² Demografi. [State of the World's Children 2019 Statistical Tables, Unicef](#)

³ I artikel 3.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) fastställs EU:s mål att främja skyddet av barnets rättigheter. I artikel 3.5 i EU-fördraget anges att unionen, i sina förbindelser med den övriga världen, ska bidra till skydd för de mänskliga rättigheterna, särskilt barnets rättigheter.

⁴ [Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna](#), 2012/C 326/02

⁵ [En ambitiösare union. Min agenda för Europa. Av kandidaten till posten som ordförande för Europeiska kommissionen Ursula von der Leyen Politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission, 2019–2024.](#)

⁶ [Konventionen om barnets rättigheter](#), Förenta nationerna, 1989.

kulturella och konstnärliga aktiviteter och att njuta av och respektera naturmiljön. Familjer och samhällen måste även ges nödvändigt stöd, så att de kan säkerställa barns välbefinnande och utveckling.

Aldrig tidigare har barn i hela EU åtnjutit de rättigheter, de möjligheter och den säkerhet de har i dag. Det är i synnerhet tack vare EU:s politiska åtgärder, lagstiftning och finansiering under det senaste årtiondet och samarbetet med medlemsstaterna. Under de senaste årtiondena har kommissionen lagt fram viktiga initiativ i syfte att bekämpa barnhandel, sexuella övergrepp mot barn, sexuellt utnyttjande av barn och försvunna barn och främja ett barnvänligt rättsväsende. Vi har utarbetat och införlivat barnvänliga bestämmelser i asyl- och migrationspolitiken och asyl- och migrationslagstiftningen. Vi har intensifierat arbetet med att se till att internet blir säkrare för barn och fortsätta att bekämpa fattigdom och social utestängning. EU:s uppdaterade riktlinjer för främjande och skydd av barnets rättigheter från 2017 utgjorde en milstolpe för barns rättigheter globalt sett, tillsammans med de många humanitära program och utvecklingsprogram som främjar rätten till hälsa och utbildning. Dessa initiativs inverkan har till stor del förbättrat livet för barn i EU och den konkreta respekten för deras rättigheter.

Dessa framsteg var svår vunna och bör inte tas för givna. Nu är det dags att bygga vidare på dessa insatser, ta itu med kvarstående och framväxande utmaningar och utarbeta en övergripande strategi för att skydda och främja barns rättigheter i dagens ständigt föränderliga värld.

Alltför många barn drabbas fortfarande av allvarliga och återkommande kränkningar av deras rättigheter. Barn faller fortfarande offer för olika former av våld och drabbas av socioekonomisk utestängning och diskriminering, i synnerhet på grund av deras – eller deras föräldrars – kön, sexuella läggning, ras eller etniska ursprung, religion eller trosuppfattning eller funktionsnedsättning. Vi lyssnar inte tillräckligt mycket på barns oro, och deras åsikter i frågor av vikt för dem beaktas inte i tillräcklig utsträckning.

Covid-19-pandemin har fördjupat befintliga utmaningar och ojämlikheter, och medfört nya. Barn har utsatts för ökat våld i hemmet, mer övergrepp och exploatering online samt nätmobbning⁷, och mer material med sexuella övergrepp mot barn har delats online⁸. Förfaranden såsom asyl och familjeåterförening har försenats. Övergången till distansundervisning har på ett oproportionerligt sätt påverkat mycket unga barn och barn med särskilda behov liksom barn som lever i fattigdom, i marginaliserade samhällen, såsom romska barn, och i avlägsna områden och landsbygdsområden där tillgång till internetanslutning och it-utrustning saknas. Många barn förlorade sitt mest näringsrika dagliga mål mat och tillgång till tjänster som skolorna tillhandahåller. Pandemin har även kraftigt påverkat barns psykiska hälsa: ökande ångest, stress och ensamhet har rapporterats. Många barn har inte haft möjlighet att delta i idrotts-, fritids-, konst- och kulturverksamheter som är absolut nödvändiga för deras utveckling och välbefinnande.

EU behöver en ny, övergripande strategi som tar hänsyn till nya förutsättningar och ihållande utmaningar. Genom att anta denna första övergripande strategi om barnets rättigheter åtar sig kommissionen att sätta barn och deras bästa i centrum för EU:s politik, genom interna och externa åtgärder och i linje med subsidiaritetsprincipen. Strategin syftar till att sammanföra EU:s alla nya och befintliga lagstiftningsinstrument, politiska instrument och finansieringsinstrument i en övergripande ram.

⁷ [How children \(10-18\) experienced online risks during the COVID-19 lockdown in spring 2020](#), JRC, Europeiska kommissionen, 2020

⁸ [Exploiting Isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic](#), Europol, 2020

Inom ramen för strategin föreslås en rad riktade åtgärder inom **sex tematiska områden** som vart och ett definierar prioriteringarna för EU:s åtgärder de kommande åren. Detta kommer att stödjas med hjälp av en stärkt **integrering av barns rättigheter** i all relevant EU-politik. Särskilda behov när det gäller vissa grupper av barn, däribland de som befinner sig i situationer som är utsatta på flera olika sätt och drabbas av överlappande former av diskriminering, tas vederbörligen i beaktande.

Strategin bygger på tidigare meddelanden från kommissionen: om barnets rättigheter⁹ och på den befintliga rättsliga och politiska ramen¹⁰. Den bidrar även till att uppnå målen med den europeiska pelaren för sociala rättigheter¹¹. Strategin är förankrad i barnkonventionen, dess tre fakultativa protokoll och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹², och kommer att bidra till att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling¹³. Den knyter även an till Europarådets normer för barnets rättigheter och dess strategi för barnets rättigheter (2016–2021)¹⁴.

Strategin bygger på väsentliga bidrag från Europaparlamentet¹⁵, medlemsstater, barnrättsorganisationer, andra berörda parter och enskilda personer som har samlats in under den förberedande etappen, bland annat genom ett öppet offentligt samråd¹⁶ och det europeiska forumet för barnets rättigheter 2020¹⁷.

Strategin har tagits fram **för barn och tillsammans med barn. Över 10 000 barns åsikter och förslag** har tagits i beaktande när strategin utarbetades¹⁸. Barn har även varit delaktiga i att ta fram den barnvänliga versionen¹⁹. Detta utgör början av ett nytt kapitel och ett viktigt steg för EU mot barns verkliga deltagande i beslutsprocesserna.

1. Deltagande i politiska och demokratiska processer: En union som ger barn förmåga att vara aktiva medborgare och deltagare i demokratiska samhällen

”Vem om inte vi?” (Pojke, 16 år, det 13:e europeiska forumet om barnets rättigheter, 2020.)

Åsynen av de unga människor som tagit till gatorna i hela världen för att kräva klimatåtgärder eller försvara barns mänskliga rättigheter²⁰ visar oss att barn är aktiva medborgare och **driver på förändring**. I de flesta EU-medlemsstater har barn inte rösträtt förrän de fyllt 18 år, men

⁹ [Mot en EU:s strategi för barnets rättigheter](#), KOM(2006) 367 och [En EU-agenda för barns rättigheter](#), KOM(2011) 60.

¹⁰ Se bilaga 2 – Barnets rättigheter – EU:s regelverk och politik.

¹¹ [20 principer i den europeiska pelaren för sociala rättigheter](#).

¹² [Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning](#), Förenta nationerna, 2006

¹³ [FN:s mål för hållbar utveckling: Agenda 2030](#). Se bilaga 1: Jämförelsetabell som specificerar de relevanta rättigheter som slås fast i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter och målen och delmålen i FN:s mål för hållbar utveckling och som skyddas och främjas genom de olika delarna av denna strategi.

¹⁴ [Europarådets strategi för barnets rättigheter](#) (2016–2021). Europarådet håller även på att ta fram den framtida strategiska ramen för perioden 2022–2027.

¹⁵ Europaparlamentets [resolution av den 26 november 2019 om barnets rättigheter med anledning av 30-årsjubileet för konventionen om barnets rättigheter](#) (2019/2876(RSP)) – [Europaparlamentets resolution av den 11 mars 2021 om barns rättigheter mot bakgrund av kommissionens strategi för barns rättigheter](#) (2021/2523(RSP)).

¹⁶ [Sammanfattande rapport om det öppna offentliga samrådet om EU-strategin om barnets rättigheter](#), 2021

¹⁷ [Det 13:e europeiska forumet om barnets rättigheter](#), 2020.

¹⁸ Unicef, Eurochild, Rädda Barnen, ChildFund Alliance och World Vision: [Our Europe, Our Rights, Our Future](#). – SOS Barnbyars samråd med barn [på särskilt boende](#) och [barn som får familjestödster](#) samt den [sammanfattande rapporten](#), Defence for Children International, Terre des Hommes och partner.

¹⁹ [EU:s strategi för barnets rättigheter: barnvänliga versioner](#).

²⁰ [Report of the 2018 Day of General Discussion on Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders](#), FN:s kommitté för barnets rättigheter, 2018, [Implementation Guide on the Rights of Child Human Rights Defenders](#), Child Rights Connect, 2020

de har rätt att vara aktiva medlemmar i demokratiska samhällen och kan bidra till att utforma, genomföra och utvärdera politiska prioriteringar.

Det finns goda exempel på hur olika förvaltningsnivåer och offentliga myndigheter främjar ett meningsfullt deltagande från barns sida, vilket leder till verkligt inflytande över beslut i det offentliga rummet²¹. På EU-nivå inbegriper dessa EU:s ungdomsdialog²² och Elev- och lärarhörnan²³.

Alltför många barn anser dock att det inte tas tillräcklig hänsyn till dem i beslutsfattandet²⁴. Utmaningarna inbegriper stereotyper och uppfattningar om att barns deltagande är komplicerat, kostsamt, resurskrävande och kräver expertis. Könssstereotyper i synnerhet begränsar pojkars och flickors ambitioner och skapar hinder för deras deltagande och livsval. En majoritet av barnen tycks vara medvetna om de rättigheter de har, men enbart ett barn av fyra anser att deras rättigheter respekteras i hela samhället²⁵. Det inverkar negativt på barns deltagande i skolan, inom idrott, kultur och andra fritidsaktiviteter, i rätts- och migrationssystem och hälso- och sjukvården liksom inom familjer.

Det är anledningen till att EU måste främja och förbättra **inkluderande och systematiskt deltagande från barns sida på lokal och nationell nivå och EU-nivå**. Det kommer att främjas genom en ny **EU-plattform för barns deltagande** som ska inrättas i samarbete med Europaparlamentet och barnrättsorganisationer, i syfte att säkerställa att barn görs delaktiga i beslutsfattandet på ett bättre sätt. Konferensen om Europas framtid utgör likaså ett utmärkt tillfälle att omsätta barns deltagande i praktiken.

Kommissionen kommer även att hjälpa barn, yrkespersoner som arbetar med och för barn, media, allmänheten, politiker och beslutsfattare att öka medvetenheten om barns rättigheter och säkerställa barnens rätt att höras och bli lyssnade på. Kommissionen kommer även att främja barns meningsfulla och inkluderande deltagande i beslutsprocessen vid EU:s institutioner och organ, i synnerhet genom barnspecifika samråd där så är relevant.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- Inrätta, tillsammans med Europaparlamentet och barnrättsorganisationer, en EU-plattform för barns deltagande, i syfte att sammankoppla befintliga mekanismer för barns deltagande på lokal och nationell nivå samt EU-nivå och göra barn delaktiga i beslutsprocesserna på EU-nivå.
- Skapa utrymme för att barn ska kunna bli aktiva deltagare i den europeiska klimatpakten genom klimatlöften och genom att bli klimatpaktsambassadörer. Koalitionen Utbildning för klimatet kommer, genom att man involverar skolor i undervisningen om ett hållbart klimat, hållbar energi och en hållbar miljö, att hjälpa barn att bli till förändringsagenter när det gäller genomförandet av klimatpakten och den europeiska gröna given²⁶.
- Utarbeta och främja tillgängliga, digitalt inkluderande och barnvänliga versioner och format av stadgan om de grundläggande rättigheterna och andra viktiga EU-instrument.
- Utarbeta och främja riktlinjer om användning av barnvänligt språk i handlingar och inom ramen för berörda parter evenemang och möten med deltagande barn.

²¹ [Study on child participation in EU political and democratic life](#), Europeiska kommissionen, 2021 och den [tillgängliga versionen](#)

²² [EU:s ungdomsdialog](#) (16–30 år)

²³ [Elev- och lärarhörnan](#).

²⁴ [Europe Kids Want survey, Sharing the view of children and young people across Europe](#), Unicef och Eurochild, 2019

²⁵ [Our Europe. Our Rights. Our Future](#), a.a.

²⁶ [En europeisk grön giv](#).

- Inkludera barn i forumet för grundläggande rättigheter, som anordnas av EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA), och konferensen om Europas framtid.
- Genomföra barnspecifika samråd inför relevanta framtida initiativ.
- Stärka sakkunskap och praxis när det gäller barns deltagande bland kommissionens personal och personalen vid andra EU-organ, bland annat om strategier för att skydda barn.

Europeiska kommissionen uppmanar medlemsstaterna att

- upprätta, förbättra och tillhandahålla tillräckliga resurser till nya och befintliga mekanismer för barns deltagande på lokal, regional och nationell nivå, däribland genom Europarådets självbedömningsverktyg för barns deltagande²⁷,
- öka medvetenheten och kunskaperna om barnets rättigheter, inbegripet bland yrkespersoner som arbetar med och för barn, genom informationskampanjer och utbildningsverksamheter,
- stärka utbildningen om medborgarskap, jämlikhet och deltagande i demokratiska processer i läroplaner på lokal och regional nivå samt EU-nivå,
- stödja skolornas insatser för att göra eleverna delaktiga i skolornas dagliga verksamhet och beslutsfattande.

2. Socioekonomisk inkludering, hälso- och sjukvård och utbildning: En union som bekämpar barnfattigdom och främjar inkluderande samhällen, hälso- och sjukvårdssystem och utbildningssystem som tar hänsyn till barnens behov.

”Jag tror att jag ibland känner lite ångest. Jag skulle vilja prata med en psykolog som kan ge sin åsikt om på vilket sätt det vore bra att hantera grejer.” (Barn, Grekland.)

”Skolan låter en bli mer öppen mot världen och prata med folk. Skolan är livet.” (Asylsökande barn, Frankrike.)

Varje barn har rätt till en skälig levnadsstandard och till lika möjligheter från allra första början av livet. Stärkt socioekonomisk inkludering av barn är avgörande för att ta itu med fattigdom och missgynnade förhållanden som förs vidare från generation till generation. Socialt skydd och stöd till familjer är avgörande i det avseendet.

Varje barn har rätt till bästa möjliga hälso- och sjukvård och utbildning av god kvalitet oberoende av bakgrund eller var de bor. Det är dock mer sannolikt att barn med risk att drabbas av fattigdom och social utestängning har svårigheter att få tillgång till grundläggande tjänster, särskilt i landsbygdsområden, avlägsna områden och mindre gynnade områden.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter²⁸ och kommissionens rekommendation från 2013 *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid*²⁹ är fortfarande viktiga verktyg för att minska barnfattigdomen och förbättra barns välbefinnande. EU:s finansieringsinstrument är likaså centrala för att stödja dessa politiska mål. Mellan 2021 och 2027 kommer medlemsstater med en andel barn som löper risk för fattigdom eller social utestängning som är högre än EU:s genomsnitt (år 2017–2019) att vara skyldiga att avsätta 5 % av Europeiska socialfonden+ (ESF+) till att bekämpa barnfattigdom. Övriga medlemsstater bör likaså avsätta

²⁷ [Bedömningsverktyg för barns deltagande](#), Europarådet.

²⁸ [20 principer i den europeiska pelaren för sociala rättigheter](#).

²⁹ [Kommissionens rekommendation Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid](#) (2013/112/EU)

lämpliga belopp. Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) kommer att bidra till investeringar i infrastruktur, utrustning och tillgång till allmänna tjänster av god kvalitet, med ett starkt fokus på de fattigaste regionerna i unionen där offentliga tjänster brukar vara mindre välutvecklade. Faciliteten för återhämtning och resiliens kommer att bidra till att uppnå snabb och inkluderande återhämtning från covid-19-pandemin, bland annat genom att främja strategier för barn och unga och stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen.

2.1 Bekämpande av barnfattigdom och främjande av lika möjligheter

Trots minskningen de senaste åren löpte 22,2 % av barnen i EU år 2019 risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning. Beroende på vilken medlemsstat det rör sig om är fattigdomsriskerna för barn som växer upp med en ensamstående förälder, i familjer med tre eller fler barn, barn som bor i landsbygdsområden och de mest avlägsna områdena i EU och barn med invandrarbakgrund eller romsk bakgrund upp till tre gånger högre än för andra barn³⁰. Omkring hälften av barnen med föräldrar med låg utbildningsnivå löpte risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning, jämfört med mindre än 10 % för barn med föräldrar med hög utbildningsnivå. Barn i låginkomstfamiljer löper högre risk att bo i bostäder med allvarliga brister eller trångbodda bostäder och drabbas i högre utsträckning av hemlöshet.

Detta leder till stor ojämlikhet när det gäller möjligheter, vilket fortfarande är ett problem för barn till och med i länder med låga nivåer av fattigdom och social utestängning³¹. Det är mindre troligt att barn med missgynnad bakgrund uppnår goda skolresultat, är vid god hälsa och förverkligar sin fulla potential senare i livet, jämfört med barn som har det bättre ställt.

Alla barn, inklusive barn med funktionsnedsättning och från missgynnade grupper, har lika rätt att bo med sina familjer och i ett samhälle. Integrerade skyddssystem för barn, inbegripet effektivt förebyggande arbete, tidiga åtgärder och familjestöd, bör ge barn som är utan eller riskerar att förlora föräldrars vårdnad nödvändiga förutsättningar för att förhindra familjeseparation. Fattigdom får aldrig vara den enda anledningen till att placera barn i ett hem. Omställningen till samhällsbaserad och familjebaserad vård av god kvalitet, och stöd i övergången till myndig ålder, måste säkerställas.

I handlingsplanen för att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter³² har kommissionen fastställt det ambitiösa målet att lyfta minst 15 miljoner människor ur riskzonen för fattigdom eller social utestängning i EU fram till 2030 – inbegripet minst fem miljoner barn. Ett av de främsta resultaten är kommissionens förslag till rådets rekommendation om inrättande av en **européisk barngaranti**³³, vilken kompletterar denna strategi och kräver specifika åtgärder när det gäller barn som riskerar att drabbas av fattigdom eller social utestängning. I förslaget rekommenderas medlemsstaterna att garantera tillgång till centrala tjänster av god kvalitet för behövande barn: förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning (inbegripet skolbaserade verksamheter), hälso- och sjukvård, mat och boende.

Kommissionen övervakar hur väl medlemsstaterna hanterar barnfattigdom och social utestängning bland barn inom ramen för den **européiska planeringsterminen** och föreslår, när så krävs, relevanta landsspecifika rekommendationer. I den förstärkta ungdomsgarantin³⁴

³⁰ Kommissionens förslag till gemensam sysselsättningsrapport 2021 [Kommissionens förslag till gemensam sysselsättningsrapport](#), 2021

³¹ [Combating child poverty: an issue of fundamental rights](#), FRA, 2018

³² [Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter](#), COM(2021) 102 final

³³ Förslag till rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti, COM(2021) 137.

³⁴ [Rådets rekommendation om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti](#), (2020/C 372/01)

fastställs det att alla unga personer från och med 15 års ålder ska få jobberbjudanden, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik inom de första fyra månaderna efter att ha blivit arbetslösa eller ha lämnat den formella utbildningen.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- Inrätta en **europaisk barngaranti**.
- Säkerställa komplementaritet med den **europaiska strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning**³⁵ för att tillgodose behoven hos barn med funktionsnedsättning och erbjuda bättre tillgång till allmänna tjänster och självständigt boende.

Europeiska kommissionen uppmanar medlemsstaterna att

- i rådet skyndsamt anta kommissionens förslag till rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti och genomföra bestämmelserna i den,
- genomföra den förstärkta ungdomsgarantin och främja ungdomars deltagande inom ungdomsgarantins tjänster.

2.2 Säkerställande av rätten till hälso- och sjukvård för alla barn

Vaccinering är det främsta verktyget för att förebygga allvarliga, smittsamma och ibland dödliga sjukdomar, och utgör en grundläggande del av barnomsorgen. Tack vare utbredd vaccinering har smittkoppor utrotats, och Europa har blivit fritt från polio. Det förekommer dock fortfarande utbrott av sjukdomar som kan förebyggas med hjälp av vaccin på grund av otillräcklig vaccinationstäckning. Covid-19-pandemin har även hotat kontinuiteten för barnvaccinationsprogram i Europa. Europeiska kommissionen och EU:s medlemsstater delar målet att bekämpa desinformation, stärka förtroendet för vacciner och säkerställa likvärdig tillgång till vaccin för alla.

Under 2020 diagnostiserades mer än 15 500 barn och ungdomar med cancer i EU, och mer än 2 000 unga patienter miste livet till följd av sjukdomen. Cancer utgör den främsta dödsorsaken på grund av sjukdom efter ett års ålder. Upp till 30 % av alla barn som drabbas av cancer lider av svåra långsiktiga konsekvenser, och antalet barn som överlever cancer fortsätter att öka.

En hälsosam och aktiv livsstil i ung ålder bidrar till att minska riskerna för cancer senare i livet. Genom **Europas plan mot cancer**³⁶ intensifieras tidiga förebyggande åtgärder, och nya initiativ lanseras när det gäller pediatrik cancer för att hjälpa unga patienters återhämtning och säkerställa bästa möjliga livskvalitet. Barn som är drabbade av cancer har ofta bara tillgång till ett begränsat antal validerade behandlingar. Den reviderade lagstiftningen om läkemedel för barn, ett flaggskeppsinitiativ inom ramen för läkemedelsstrategin för Europa³⁷, syftar till att främja riktade läkemedel för barn, däribland pediatrik onkologi.

Barndomen är ett avgörande skede i livet för den framtida fysiska och psykiska hälsan.

Den psykiska ohälsan bland barn är dock utbredd och kan ibland kopplas till isolering, utbildningsmiljö, social inkludering och fattigdom och omfattande användning av digitala verktyg. Upp till 20 % av barnen i hela världen är drabbade av psykisk ohälsa som, om den inte behandlas, har kraftig påverkan på deras utveckling, studieresultat och potential att leva

³⁵ EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030, COM(2021) 101 final.

³⁶ [Meddelandet Europas plan mot cancer](#), COM(2021) 44 final.

³⁷ [Meddelandet En läkemedelsstrategi för Europa](#), COM(2020) 761 final.

meningsfulla liv. Skolan anses vara en av de mest grundläggande faktorerna när det gäller barns psykiska hälsa³⁸. Det europeiska området för utbildning³⁹ kommer även att behandla psykisk hälsa och välbefinnande inom utbildning. Kulturellt deltagande, tid i naturen och fysisk aktivitet kan ha positiv inverkan på barns psykiska hälsa⁴⁰ genom att bygga upp självkänsla, självacceptans och självförtroende.

Migrerande barn lider ofta av psykisk ohälsa på grund av händelser de har upplevt i ursprungslandet eller på migrationsvägen och på grund av otrygghet eller förnedrande behandling i ankomstlandet. Det pågående arbete som utförs av nätverket för sårbarhetsexperten vid Europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo) fokuserar bland annat på asylsökandes psykiska hälsa. Vissa andra grupper av barn, såsom barn med funktionsnedsättning och hbtqi-barn, kan ha särskilda behov när det gäller psykisk och fysisk hälsa som måste tillgodoses på lämpligt sätt.

Sunda kostvanor, i kombination med regelbunden fysisk aktivitet, **är avgörande för barns fullständiga fysiska och psykiska utveckling**. Än i dag finns det barn i EU som lider av hunger, i synnerhet romska barn och resandes barn⁴¹, vilket gör dem mer sårbara för sjukdomar och hindrar hjärnan från att utvecklas normalt. Hemlösa barn och migrerande barn som bor i trångbodda eller undermåliga mottagningsanläggningar drabbas av liknande problem.

Under de senaste 30–40 åren har å andra sidan tillgängligheten och den ekonomiska överkomligheten när det gäller ”ultra-bearbetade”, ohälsosamma livsmedel lett till ökande övervikt och fetma. Ett av tre barn i EU i åldersgruppen 6–9 år är överviktigt eller lider av fetma. Det kan öka risken för diabetes, cancer, hjärt-kärlsjukdom och förtida död. Kommissionens insatser inbegriper programmet för frukt, grönsaker och mjölk i skolan⁴² och EU:s handlingsplan om barnfetma 2014–2020⁴³, som kommer att utvärderas med anledning av en uppföljning.

I kommissionens från jord till bord-strategi⁴⁴ uppmanas livsmedelsindustrin och detaljhandeln att göra hälsosamma och hållbart producerade livsmedel mer tillgängliga och överkomliga. I detta sammanhang kommer kommissionen att föreslå en harmoniserad och obligatorisk näringsvärdesmärkning på förpackningens framsida för att underlätta välgrundade val av hälsosamma livsmedel. Kommissionen kommer även att fastställa näringsprofiler som begränsar säljfrämjande åtgärder (genom närings- eller hälsopåståenden) för livsmedel med högt innehåll av fett, socker och salt. HealthyLifestyle4All-kampanjen kommer att främja hälsosamma livsstilar för alla, över generationsgränser och i alla socialgrupper, i synnerhet barn.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- Påskynda genomförandet av rådets rekommendation om stärkt samarbete i EU rörande sjukdomar som kan förebyggas genom vaccination⁴⁵.

³⁸ [European Framework for Action on Mental Health and Wellbeing](#), Joint Action on Mental health and Well-being 2013-2016

³⁹ [Rådets resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning \(2021–2030\)](#) (2021/C 66/01)

⁴⁰ [What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being?](#), WHO, 2019.

⁴¹ [Roma and Travellers in six countries](#), FRA, 2020.

⁴² [Programmet för frukt, grönsaker och mjölk i skolan](#), Europeiska kommissionen

⁴³ [EU:s handlingsplan om barnfetma 2014–2020](#), Europeiska kommissionen

⁴⁴ [Från jord till bord-strategin](#), COM(2020) 381 final

⁴⁵ [Rådets rekommendation om stärkt samarbete mot sjukdomar som kan förebyggas genom vaccination](#) (2018/C 466/01).

- Tillhandahålla information och utbyte av bästa praxis för att hantera barns psykiska hälsa genom portalen för bästa praxis⁴⁶ och den hälsopolitiska plattformen.
- Se över regelverket för EU:s skolprogram i syfte att ändra inriktning mot hälsosamma och hållbart producerade livsmedel.
- Ta fram bästa praxis och en frivillig uppförandekod för att minska marknadsföringen på internet riktad mot barn om produkter med högt innehåll av socker, fett och salt inom ramen för den gemensamma åtgärden om genomförande av validerad bästa praxis inom nutrition.

Europeiska kommissionen uppmanar medlemsstaterna att

- identifiera barn som en prioriterad målgrupp i de nationella strategierna för psykisk hälsa,
- bygga upp nätverk med familjer, skolor, ungdomar och andra berörda parter och institutioner som arbetar med barns psykiska hälsa.

2.3 Bygga upp inkluderande utbildning av god kvalitet

Alla barn har rätt att utveckla sina nyckelkompetenser och talanger från och med tidig barndom och under hela skol- och yrkesutbildningen (även inom icke-formellt lärande). **Tillgång till inkluderande, icke-segregerad utbildning av god kvalitet bör garanteras**, bland annat genom **icke-diskriminerande behandling** oavsett etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, nationalitet, boställningsstatus, kön eller sexuell läggning.

Förskoleverksamhet och barnomsorg är särskilt gynnsamt för barns kognitiva utveckling, språkutveckling och sociala utveckling. Både riktvärdena för Utbildning 2020⁴⁷ och Barcelonamålen⁴⁸ om barns deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg har uppnåtts på EU-nivå, men variationerna mellan medlemsstaterna är stora.

När det gäller barn med funktionsnedsättning och barn från missgynnade grupper, barn med invandrabakgrund och romska barn, är den andel som är inskriven i förskoleverksamhet och barnomsorg mycket mindre, trots att de är några av de barn som skulle gynnas allra mest av att delta. Länder har riktade åtgärder för att främja tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg för barn som lever i fattigdom, men enbart ett fåtal länder riktar stödåtgärderna mot barn med invandrabakgrund eller barn från regionala eller etniska minoriteter⁴⁹. Detta är särskilt problematiskt för barn med invandrabakgrund, i och med att tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg är särskilt gynnsamt för deras språkutveckling. Kommissionen kommer att föreslå en översyn av Barcelonamålen för att stödja en ökad konvergens uppåt bland medlemsstaterna i fråga om deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg⁵⁰.

Utformning av inkluderande skolutbildning innebär att bygga upp meningsfullt lärande i olika miljöer. I detta syfte kommer kommissionen att lägga fram förslag för att stödja e-lärande och distansundervisning inom utbildning på låg- och mellanstadiet och inom högstadie- och gymnasieutbildning, vilket kommer att främja utvecklingen av mer flexibel och inkluderande utbildning via en kombination av olika lärandemiljöer (på plats i skolan och på distans) och

⁴⁶ [Portalen för bästa praxis, folkhälsa](#), Europeiska kommissionen.

⁴⁷ [Utbildningssamarbete i Europa – Utbildning 2020](#), utbildning, Europeiska kommissionen

⁴⁸ [Barcelona objectives on the development of childcare facilities for young children with a view to increase female labour participation, strike a work-life balance for working parents and bring about sustainable and inclusive growth in Europe \(the "Barcelona objectives"\)](#), Europeiska kommissionen, 2018.

⁴⁹ [Key data on early childhood education and care in Europe - 2019 Edition](#), Eurydice, 2019.

⁵⁰ [Meddelande om jämställdhetsstrategin för 2020–2025](#) (COM(2020) 152 final).

verktyg (digitala, inbegripet online, och icke-digitala), och samtidigt ta hänsyn till de särskilda problem som missgynnade grupper och samhällen står inför.

Trots de senaste framstegen utgör de unga med högst grundskoleutbildning fortfarande omkring 10 % av de unga i EU (och över 60 % av romska ungdomar), och enbart 83 % har slutfört gymnasial utbildning (enbart 28 % bland romer). Bland romer i grundskolan är det 44 % som går i segregerade grundskolor, vilket undergräver deras möjligheter att lyckas på högre utbildningsnivåer⁵¹. Barn med funktionsnedsättning lämnar skolan i förtid, och färre studerande med funktionsnedsättning slutför en universitetsutbildning (en skillnad på 14,4 procentenheter). Klyftan mellan könen är ihållande, och fler pojkar än flickor lämnar skolan i förtid. Vidare visar 2018 års resultat från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa)⁵² att en av fem unga européer fortfarande saknar tillräcklig läskunnighet, matematisk eller naturvetenskaplig kompetens. I syfte att bidra till att ta itu med denna trend och stödja alla studenter för att de ska slutföra gymnasieutbildningen kommer kommissionen att lägga fram en rekommendation för att öppna upp vägar till en framgångsrik skolgång, med fokus på missgynnade elever.

Yrkesutbildning kan bidra till att utrusta studenter med en balanserad kombination av yrkesfärdigheter och nyckelkompetenser som gör att de blir framgångsrika på den föränderliga arbetsmarknaden och i samhället och främjar delaktighet och lika möjligheter.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- År 2022 föreslå en översyn av Barcelonamålen för att stödja en ökad konvergens uppåt bland medlemsstaterna i fråga om deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg.
- Lägga fram ett förslag till rådets rekommendation om e-lärande och distansundervisning inom utbildning på låg- och mellanstadiet och högstadie- och gymnasieutbildning.
- Föreslå det nya initiativet ”Pathways to School Success”, som kommer att bidra till att koppla bort utbildningsnivå och resultat från social, ekonomisk och kulturell status.
- Inrätta en expertgrupp för att skapa stödjande lärandemiljöer för grupper som riskerar att underprestera och för att stödja välbefinnande i skolan.
- Stödja medlemsstaterna i arbetet med att genomföra rådets rekommendation från 2020 om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft.
- Främja verktygslådan för inkludering i förskoleverksamhet och barnomsorg⁵³.

Europeiska kommissionen uppmanar medlemsstaterna att

- arbeta för att uppnå de mål som föreslås inom ramen för det europeiska området för utbildning,
- fortsätta att i nära samarbete med Europeiska kommissionen fullt ut genomföra samtliga relevanta åtgärder som rekommenderas i handlingsplanen för integration och inkludering 2021–2024⁵⁴ på utbildningsområdet.

⁵¹ [Analytical document accompanying the EU Roma Strategic framework, SWD\(2020\) 530 final, bilaga 2 – Baselines for EU headline indicators](#), Europeiska kommissionen.

⁵² PISA 2018 Results *What School Life Means for Students' Lives*, OECD. Genomsnitt i OECD-länderna.

⁵³ [Toolkit for inclusion in early childhood education and care](#), Europeiska kommissionen, 2020.

⁵⁴ [Handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027](#), COM(2020) 758 final.

3. Bekämpa våld mot barn och säkerställa skydd av barn: En union som hjälper barn att växa upp utan våld

"Faktumet att vi bor på en institution säger absolut ingenting om oss, förutom att vi redan har upplevt någonting i våra liv." (Barn, Slovenien.)

"Jag önskar att det inte var så bråkigt och oroligt i min familj." (Barn, Grekland.)

Våldet mot barn, i alla dess möjliga former, är utbrett. Barn kan vara offer för, vittnen till och själva utöva våld – vilket börjar i det egna hemmet, i skolan, i samband med fritids- och rekreationsaktiviteter och inom rättssystemet, både offline och online.

Uppskattningsvis hälften av alla barn i världen utsätts för någon form av våld varje år. Nästan tre fjärdedelar av världens barn i åldern 2–4 år utsätts regelbundet för fysiska bestraffningar och/eller psykiskt våld från föräldrars och omsorgsgivares sida⁵⁵. I Europa kommer ett av fem barn att utsättas för någon form av sexuellt våld⁵⁶. Samtidigt utgör barn nästan en fjärdedel av offren för människohandel i EU – majoriteten är flickor som faller offer för människohandel för sexuellt utnyttjande⁵⁷. Över 200 miljoner kvinnor och flickor i hela världen har överlevt kvinnlig könsstympning⁵⁸, däribland över 600 000 i EU⁵⁹. Bland intersexpersoner som har genomgått operation angav 62 %⁶⁰ att varken de själva eller deras föräldrar gav fullständigt informerat samtycke före medicinsk behandling eller medicinskt ingrepp för att förändra deras könsorgan⁶¹.

Covid-19-pandemin har lett till en ökning av vissa former av våld, såsom våld i hemmet, och anmälnings- och rapporteringsmekanismerna måste anpassas till de nya omständigheterna. Kapacitet hos och tillgång till hjälptelefoner för barn (116 111) och journummer för försvunna barn (116 000) måste förbättras.

När barn utsätts för våld påverkas deras fysiska, psykiska och emotionella utveckling på ett allvarligt sätt. Det kan påverka deras förmåga att gå till skolan, att interagera socialt och att må bra. Det kan leda till psykisk ohälsa, kroniska sjukdomar och självskadetendenser, t.o.m. självmord. Barn i utsatta situationer kan drabbas särskilt hårt.

Våld i skolan och bland barn är vanligt förekommande. Enligt 2018 års Pisa-resultat angav 23 % av studenterna att de blev mobbade i skolan (fysisk, verbal eller relationell mobbning) åtminstone några gånger per månad. Enligt en hbtqi-undersökning som nyligen utfördes av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter rapporterade 51 % av de svarande i åldern 15–17 trakasserier i skolan.

År 2019 var 12 % (eller 33 miljoner) av de internationella migranterna i världen barn. Migrerande barn, inbegripet flyktingbarn, utsätts mycket ofta för risker för övergrepp och har blivit offer för extrema former av våld – krig, våldsamma konflikter, utnyttjande, människohandel samt fysiska, psykiska och sexuella övergrepp – innan och/eller efter att de anländer till EU:s territorium⁶². Barn kan försvinna eller skiljas från sina familjer. Riskerna

⁵⁵ [Global status report on preventing violence against children](#), Unicef/WHO, 2020.

⁵⁶ [One in Five campaign](#), Europarådet.

⁵⁷ [Tredje rapporten om framsteg i kampen mot människohandel \(2020\) i enlighet med artikel 20 i direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer](#), COM(2020) 661 final SWD(2020) 226 final.

⁵⁸ [Female Genital mutilation/cutting: a global concern](#), Unicef, 2016.

⁵⁹ [FGM in Europe](#), End FGM

⁶⁰ Intersexpersoner: människor som är födda med atypiska könsorgan som inte passar in i den typiska definitionen av manligt eller kvinnligt, [Jämlikhetsstrategin för hbtqi-personer](#).

⁶¹ [A long way to go for LGBTI equality](#), FRA, 2020.

⁶² [Meddelande om att skydda migrerande barn](#), COM(2017) 211 final.

förhöjs när barn reser ensamma eller tvingas dela överfulla lokaler med vuxna främlingar. Barns särskilda sårbarhet i migrationssammanhang eller på grund av deras invandrarbakgrund kräver extra och riktat skydd och stöd. Det är även fallet för barn som befinner sig utanför EU, såsom de nästan 30 000 barn (däribland barn till utländska stridande) som uppskattas bo i Al Hol-lägret i Syrien och lider av trauma efter konflikten och ytterst prekära levnadsvillkor⁶³.

Kommissionen kommer att ta itu med och stödja medlemsstaterna för att bekämpa våld, inbegripet könsrelaterat våld, mot alla barn. Som en del av detta kommer kommissionen att fortsätta att stödja medlemsstaterna och övervaka genomförandet av de åtgärder som fastställs i meddelandet om att skydda migrerande barn från 2017⁶⁴.

Kommissionen kommer även att arbeta med alla berörda parter för att öka medvetenheten om samtliga former av våld, i syfte att säkerställa effektivt barnvänligt förebyggande, skydd och stöd till barn som fallit offer för och bevittnat våld. Programmet för rättigheter och värden⁶⁵ kommer fortsatt att finansiera projekt för att skydda barn.

Kommissionen kommer att söka lösningar för att åtgärda bristen på jämförbara, ålders- och könsuppdelade uppgifter om våld mot barn på nationell nivå och EU-nivå och stödja sig på expertisen vid Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter när så är lämpligt.

Denna strategi kommer att komplettera, och där så krävs stärka, de åtgärder som fastställs i den nya EU-strategin för bekämpning av människohandel liksom EU:s strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn⁶⁶. Som en del av detta undersöker kommissionen även inrättandet av ett europeiskt centrum för förebyggande och motverkande av sexuella övergrepp mot barn som ska arbeta med företag och brottsbekämpande organ för att identifiera offer och ställa gärningsmän inför rätta.

Främjande av integrerade system för skydd av barn är nära kopplat till förebyggande av och skydd mot våld. Barnet ska stå i centrum och alla relevanta myndigheter och organ bör samarbeta för att skydda och stödja barnet, i barnets bästa intresse. Kommissionen kommer att ge ytterligare stöd till att inrätta barnahus⁶⁷ i EU. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid förebyggande åtgärder, inbegripet familjestöd.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- Lägga fram ett lagförslag för att bekämpa könsrelaterat våld mot kvinnor och våld i hemmet, samtidigt som slutförandet av EU:s anslutning till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet stöds.
- Lägga fram en rekommendation om förebyggande av skadliga sedvänjor som utövas mot kvinnor och flickor, inbegripet kvinnlig könsstympning.
- Presentera ett initiativ som syftar till att stödja utveckling och stärkande av integrerade system för skydd av barn, vilket kommer att uppmuntra alla berörda myndigheter och organ till bättre samarbete inom ramen för ett system som sätter barnet i centrum.
- Stödja utbyte av bästa praxis för att sätta stopp för kirurgi som inte är nödvändig och medicinska ingrepp på intersexuella spädbarn och ungdomar för att de ska passa in i den typiska definitionen av man eller kvinna utan deras eller deras föräldrars fullständigt informerade samtycke (intersexxkönsstympning).

⁶³ [Protect the rights of children of foreign fighters stranded in Syria and Iraq](#), Unicef, 2019.

⁶⁴ [Meddelande om att skydda migrerande barn, a.a.](#)

⁶⁵ Programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden (2021–2027), Europeiska unionen

⁶⁶ [EU-strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn](#), COM(2020) 607 final.

⁶⁷ [Barnahus](#)

Europeiska kommissionen uppmanar medlemsstaterna att

- öka medvetenheten om och investera i kapacitetsuppbyggnad och åtgärder för i) ett mer effektivt förebyggande av våld, ii) skydd av offer och vittnen, inbegripet nödvändiga skyddsåtgärder för barn som är misstänkta eller tilltalade,
- ge lämpligt stöd till särskilt utsatta barn som drabbas av våld samt våld som inträffar i skolor,
- anta lagstiftning för att förbjuda kroppsstraff i alla dess former, om sådan fortfarande inte finns, och arbeta för att detta ska avskaffas,
- förbättra funktionen i system för skydd av barn på nationell nivå genom att i synnerhet
- ✓ inrätta (om det inte redan finns) och förbättra telefonhjälpen för barn (116 111) och telefonjouren för saknade barn (116 000)⁶⁸, inbegripet genom finansiering och kapacitetsuppbyggnad,
- ✓ främja nationella strategier och program för att påskynda avinstitutionaliseringen och övergången till familje- och samhällsbaserade omsorgstjänster av hög kvalitet, bland annat med ett lämpligt fokus på att förbereda barn på att lämna omsorgstjänster, inbegripet för ensamkommande barn.

4. Rättsväsendets hänsyn till barns behov: En union där rättssystemet upprätthåller barns rättigheter och behov

”[Ett rättsväsende som tar hänsyn till barns behov innebär ...] att barnet omges av ett system där han/hon är skyddad/blir lyssnad på/känner sig säker.” (Flicka, 17 år, Rumänien).

Barn kan vara offer för, vittnen till samt misstänkta eller anklagade för att ha begått ett brott, eller vara part i rättsliga förfaranden – inom civil-, straff- eller förvaltningsrätt. Barn bör alltid **känna sig bekväma och säkra så att de faktiskt kan delta och göra sig hörda. Rättsliga förfaranden** måste anpassas till barnets ålder och behov, respektera alla barnets rättigheter⁶⁹ och sätta barnets bästa främst. EU:s åtgärder på det här området har hittills varit betydande och standarder har inrättats inom Europarådets ram⁷⁰, men de nationella rättssystemen måste vara bättre utrustade för att hantera barns behov och rättigheter. Ibland saknar de yrkesverksamma utbildning för att interagera med barn på ett sätt som passar barnens ålder, inbegripet när resultat av ett förfarande kommuniceras, och för att respektera barnets bästa intressen. Barnets rätt att göra sig hörd iakttas inte alltid och ibland saknas mekanismer för att undvika att barn förhörs flera gånger eller utsätts för upprepade bevisinsamlingar⁷¹.

Barn har svårt att få sin sak prövad och svårt att få tillgång till effektiva rättsmedel vid kränkningar av deras rättigheter, inbegripet på europeisk och internationell nivå. Sårbara barn utsätts ofta för ett flertal sammanfallande typer av diskriminering. Barn med funktionsnedsättningar drabbas av svårigheter på grund av begränsad tillgång till rättssystem och rättsliga förfaranden och saknar tillgänglig information om rättigheter och rättsmedel. Insamling av uppgifter om barn som deltar i rättsliga förfaranden, inbegripet inom ramen för specialdomstolar, bör förbättras.

⁶⁸ Kommissionens beslut om att reservera den nationella nummerserien som börjar med ”116” för harmoniserade nummer för harmoniserade tjänster av samhällligt värde, (2007/116/EG), därefter ändrat, och direktiv om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, 2018/1972/EU, artikel 96 – Jourlinjer för anmälan av försvunna barn och för stöd till barn.

⁶⁹ [Rapporter om barn och rättvisa](#), FRA.

⁷⁰ [Riktlinjer för ett barnvänligt rättsväsende](#), Europarådet.

⁷¹ [Resultattavlan för rättskipningen i EU](#), barnvänligt rättsväsende.

Covid-19-pandemin har förstärkt utmaningarna vad gäller barn och rättvisa. Vissa domstolsförfaranden har stoppats eller blivit försenade. Rätten att besöka familjemedlemmar som sitter i fängelse har påverkats.

Barn kommer i kontakt med det civilrättsliga systemet när deras föräldrar separerar eller skiljer sig eller om barnen adopteras eller tas om hand. En stor del av familjerätten är en nationell behörighet. I gränsöverskridande fall är Bryssel IIa-förordningen (och omarbetningen från 2019) eller underhållsförordningen och ett närmare rättsligt samarbete avgörande för att skydda barns rättigheter och säkerställa deras rätt att få sin sak prövad. Onödiga familjeseparationer bör förhindras, men alla beslut om att barn ska tas om hand bör säkerställa respekt för barnets rättigheter⁷². Om domstolar eller nationella myndigheter känner till att barnet har en nära koppling till en annan medlemsstat bör lämpliga åtgärder för att säkerställa dessa rättigheter beaktas så tidigt som möjligt i processen.

Under 2022 kommer kommissionen att uppdatera den praktiska handledningen för tillämpning av Bryssel IIa-förordningen (omarbeting). Särskilda utmaningar uppstår i gränsöverskridande situationer, också för familjer där föräldrarna är skilda eller separerade samt för regnbågsfamiljer.

Under 2020 var en tredjedel av det totala antalet asylsökande barn⁷³. Principen om barnets bästa måste komma i främsta rummet vid alla åtgärder eller beslut som rör migrerande barn. Trots de framsteg som hittills gjorts, bland annat när det gäller genomförandet av 2017 års meddelande om att skydda migrerande barn, får barn fortfarande inte alltid åldersanpassad information om förfaranden eller faktisk vägledning och stöd under asyl- eller återvändandeförfaranden. I migrations- och asylopakten underströks behovet av att både genomföra och stärka EU-lagstiftningens skyddsåtgärder och skyddsnormer för migrerande barn. När de nya bestämmelserna har antagits kommer de att påskynda utnämningen av en företrädare för ensamkommande barn och säkerställa resurser till stöd för deras särskilda behov, inbegripet deras övergång till vuxenlivet och ett självständigt leverne. Barn kommer alltid att erbjudas lämpligt boende och stöd, inbegripet rättsligt bistånd, under förfarandena. De nya bestämmelserna kommer att stärka solidariteten mellan medlemsstaterna när det gäller att säkerställa fullständigt skydd för ensamkommande barn.

Till och med i dagens Europa finns det barn som är statslösa, antingen sedan födseln eller ofta på grund av migration. Att inte ha någon nationalitet gör det svårt att få tillgång till vissa grundläggande tjänster såsom hälso- och sjukvård och utbildning och kan leda till situationer med våld och exploatering.

För **barn som faller offer för våld** finns det ofta en allvarlig underrapportering på grund av offrets ålder, brist på medvetenhet om sina rättigheter och brist på tillgängliga samt ålders- och könsanpassade rapporterings- och stödtjänster. Särskilda utmaningar uppstår vid identifiering av offer för vissa brott, såsom människohandel eller sexuella övergrepp, vilket betonas i EU-strategin för brottsoffers rättigheter⁷⁴.

I FN:s globala studie av frihetsberövade barn från 2019⁷⁵ betonades att alltför många barn fortfarande berövas sin frihet eftersom de står i konflikt med rättvisan eller på grund av migrations- och asyلفörfaranden. Nationella myndigheter, inbegripet i EU:s medlemsstater, måste tillgängliggöra och öka användningen av **gångbara och effektiva åtgärder som inte**

⁷² I detta ingår respekt för barns rätt att i lämpliga fall upprätthålla kontakten med föräldrarna eller andra släktingar, i enlighet med artikel 9 i barnkonventionen.

⁷³ Asylsökande och förstagångssökande av asyl efter medborgarskap, [[migr_asyappctza](#)], Eurostat, 2020.

⁷⁴ [EU-strategi för brottsoffers rättigheter \(2020–2025\)](#), COM(2020) 258 final

⁷⁵ [UN Global Study on Children Deprived of Liberty](#), Manfred Nowak, 2019

är frihetsberövande, i linje med EU:s regelverk, och säkerställa att kvarhållande endast används som en sista utväg och under kortast möjliga tid. När föräldrar fängslas bör politik och praxis som respekterar deras barns rättigheter också främjas. Fullständigt och korrekt genomförande och fullständig och korrekt tillämpning i praktiken av direktivet om rättssäkerhetsgarantier⁷⁶ kommer att säkerställa bättre skydd för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- Under 2022 föreslå ett horisontellt lagstiftningsförslag om stöd för ömsesidigt erkännande av föräldraskap mellan medlemsstaterna.
- Bidra till utbildning av rättstillämpare om barnets rättigheter och ett barnvänligt rättsväsende, i linje med den europeiska strategin för rättslig utbildning 2021–2024⁷⁷, och genom det europeiska nätverket för rättslig utbildning (EJTN)⁷⁸, programmet Rättsliga frågor och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden samt den europeiska e-juridikportalens europeiska utbildningsplattform⁷⁹.
- Stärka genomförandet av 2010 års riktlinjer om ett barnvänligt rättsväsende med Europarådet.
- Tillhandahålla riktat ekonomiskt stöd till transnationella och innovativa projekt för att skydda migrerande barn inom ramen för den nya asyl-, migrations- och integrationsfonden (Amif)⁸⁰.
- Bistå medlemsstaterna vid utvecklingen av effektiva och gångbara alternativ till förvar av barn vid migrationsförfaranden.

Europeiska kommissionen uppmanar medlemsstaterna att

- stödja leverantörer av rättslig utbildning och alla relevanta yrkesorganisationer i att stärka barnets rättigheter och ett barnvänligt och tillgängligt rättsväsende i sin verksamhet. I detta syfte tilldela nödvändiga resurser till ovanstående kapacitetsuppbyggande verksamhet och dra fördel av FRA:s stöd för att stärka kapaciteten avseende frågor såsom ett barnvänligt rättsväsende och migrerande barn,
- utveckla robusta alternativ till rättsliga åtgärder: från alternativ till kvarhållande till användning av reparativ rättvisa och medling inom civilrätten,
- genomföra Europarådets rekommendation om barn till föräldrar som sitter i fängelse⁸¹,
- stärka system för förmyndarskap för alla ensamkommande barn, inbegripet genom deltagande i den verksamhet som anordnas av European Guardianship Network⁸²,
- främja och säkerställa allmän, fri och omedelbar åtkomst till födelseregistrering och födelseattester för alla barn och dessutom öka kapaciteten hos tjänsteman som arbetar vid frontlinjen att hantera problem som rör statslöshet och nationalitet i samband med migration,
- stärka samarbetet i fall med gränsöverskridande följder för att säkerställa fullständig respekt för barnets rättigheter.

⁷⁶ [Direktiv om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden](#), (EU) 2016/800.

⁷⁷ [En strategi för europeisk rättslig utbildning 2021–2024](#), COM(2020) 713 final.

⁷⁸ [Europeiska nätverket för rättslig utbildning](#).

⁷⁹ [E-juridikportalen](#), plattformen för europeisk juridikutbildning.

⁸⁰ Ska antas i slutet av juni/början av juli 2021.

⁸¹ [Rekommendation om barn till föräldrar som sitter i fängelse](#), Europarådet, CM/Rec(2018)5.

⁸² [European Guardianship Network](#).

5. Den digitala sfären och informationssamhället: En union där barn kan ta del av den digitala miljön på ett säkert sätt och utnyttja dess möjligheter

"Jag hade ingen dator, det fanns inte internet i min by och jag hade ingen mobildata. (...)Jag har inte kunnat koppla upp mig på tre månader och jag var tvungen att gå om." (Flicka, 15 år, Spanien).

Den digitala miljöns utveckling och användningen av ny teknik har öppnat upp många möjligheter. Barn leker, skapar, lär sig, interagerar och uttrycker sig i en uppkopplad onlinemiljö från en mycket ung ålder. Digital teknik gör det möjligt för barn att ingå i globala rörelser och spela den aktiva medborgarens roll. Som digitala infödingar har de bättre förutsättningar att blomstra i ett allt mer digitaliserat och uppkopplat utbildningssystem och framtida arbetsmarknadssystem. Användningen av digitala verktyg kan hjälpa barn med funktionsnedsättningar med att lära sig, få kontakter, kommunicera och delta i fritidsaktiviteter på nätet, om de är tillgängliga.

Barns närvaro på nätet ökar dock deras exponering för skadligt eller olagligt innehåll, såsom material med sexuella övergrepp mot eller exploatering av barn, pornografi och innehåll för vuxna, sexting, hatpropaganda på nätet eller vilseledande information och desinformation, på grund av bristen på effektiva föräldrakontroller/system för ålderskontroll. Exponering på nätet innebär också risker för skadliga och olagliga kontakter, såsom nätgromning och kontaktsökning i sexuellt syfte, nätmobbning eller utnyttjande och trakasserier på nätet. Nästan en tredjedel av flickorna och 20 % av pojkarna hade upplevt störande innehåll en gång per månad under det senaste året. Barn från minoriteter påträffar upprörande innehåll på nätet ännu oftare⁸³. Bland hbtqi-personer i 15–17-års åldern hade 15 % upplevt trakasserier på nätet på grund av sin sexuella läggning⁸⁴. Allt fler människohandlare använder internetplattformar för att rekrytera och exploatera offer, och barn är en särskilt sårbar målgrupp⁸⁵.

Inom ramen för EU-strategin för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn⁸⁶ lade kommissionen fram ett tillfälligt förslag för att göra det möjligt för informations- och kommunikationsteknikföretag (IKT-företag) att fortsätta att frivilligt rapportera sexuella övergrepp mot barn till myndigheterna, i den utsträckning sådana åtgärder är lagliga, och uppmanar medlagstiftarna att komma överens om ett snabbt antagande. På längre sikt kommer kommissionen att presentera ett lagförslag för att effektivt hantera sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Den stora exponeringen för skärmar och nätaaktiviteter är oroande för barns hälsa och psykiska välbefinnande, då det leder till ökad stress, uppmärksamhetsproblem, problem med synen och en brist på fysisk aktivitet och idrott.

Covid-19-pandemin har inneburit en avsevärd ökning av den tid som barn spenderar på nätet, då skolor samt det kulturella och sociala livet har växlat till bedrivs online. Det här har lett till fler risker på nätet och ökade digitala ojämlikheter. Ett barn av tio har rapporterat att det inte har genomfört några aktiviteter online och sällan haft kontakt med lärare under vårens nedstängning⁸⁷. Tillgången till internet är fortfarande en utmaning för ett stort antal barn i EU:

⁸³ [Our Europe. Our Rights. Our Future.](#), a.a.

⁸⁴ [A long way to go for LGBTI equality](#), FRA, 2020.

⁸⁵ [Tredje rapporten om framsteg i kampen mot människohandel](#) COM(2020) 661 final och SWD(2020) 226 final, [The challenges of countering human trafficking in the digital era](#), Europol, 2020.

⁸⁶ [EU-strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn](#), a.a.

⁸⁷ [How families handled emergency remote schooling during the COVID-19 lockdown in spring 2020](#), 2020, JRC.

den är 20 % högre för höginkomsthushåll och är avsevärt lägre i landsbygdsområden⁸⁸. I kommissionens nya meddelande om Europas digitala decennium tillkännagavs ambitiösa konnektivitetsmål för alla hushåll i Europa⁸⁹.

EU har tagit fram rättsliga instrument och politiska initiativ för att bemöta barns rättigheter i den digitala miljön⁹⁰. Vid behov bör dessa anpassas och uppdateras när nya hot uppstår eller utveckling sker och teknik förändras. Det reviderade direktivet om audiovisuella medietjänster har stärkt barns skydd mot skadligt innehåll och olämpliga kommersiella meddelanden. I den nya rättsakten om digitala tjänster⁹¹ föreslås skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet för tjänsteleverantörer för att säkerställa säkerheten för onlineanvändare, inbegripet barn. I uppförandekoden om desinformation⁹² fastställs samreglerande system som har skräddarsytt för att hantera riskerna kopplade till att sprida desinformation. Den nya handlingsplanen för digital utbildning (2021–2027)⁹³ främjar digital kompetens i syfte att hantera desinformation och sätter utbildning i centrum för den här insatsen. Internationellt har det precis kommit vägledning om hur barnets rättigheter ska tolkas i den digitala miljön⁹⁴.

När det gäller uppgiftsskydd och sekretessregler förespråkar barn att företag ska ta fram begripliga integritetspolicyer för digitala tjänster och applikationer och vill vara involverade i utformningen och utvecklingen av nya digitala produkter som de ska använda. Kommissionen står redo att stödja dessa insatser, i synnerhet genom ungdomens vädjan om ett bättre internet⁹⁵ och ungdomens uppmaning till åtgärder⁹⁶.

Kommissionen kommer att fortsätta att tillhandahålla stöd till centrumen för ett säkrare internet och Better Internet for Kids-plattformen⁹⁷ genom det digitala programmet, för att öka medvetenheten och bygga upp kapaciteten kring nätmobbning, identifiering av vilseledande information och desinformation samt främjande av hälsosamt och ansvarsfullt beteende på nätet. Det kommande initiativet Pathways to School Success⁹⁸ kommer att främja förebyggande av nätmobbning. Erasmus+-programmet⁹⁹ kommer att finansiera initiativ för att stödja att alla barn ska kunna förvärva digitala kompetenser.

Artificiell intelligens (AI) har och kommer att ha en stor påverkan på barn och deras rättigheter¹⁰⁰, till exempel på områdena utbildning, fritid och tillhandahållande av hälso- och

⁸⁸ Eurostat. Undersökning av IKT-användning i hushåll och efter individ [[isoc i, ci in h](#)], 2019

⁸⁹ [Kommissionens meddelande Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet](#), COM(2021) 118 final.

⁹⁰ [Direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi](#), 2011/93/EU, [rambeslut om bekämpande av vissa former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen](#), 2008/913/RIF, [direktiv om audiovisuella medietjänster](#), (EU) 2018/1808, [förordning om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter](#), (EU) 2016/679, [direktiv om otillbörliga affärsmetoder](#), 2005/29/EG, [meddelandet om bekämpande av desinformation online: en europeisk strategi](#), COM(2018)236, [europeisk strategi för ett bättre internet för barn](#), COM(2012)196.

⁹¹ [Kommissionens förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster \(rättsakten om digitala tjänster\)](#), COM/2020/825 final).

⁹² Uppförandekoden om desinformation innehåller en uppsättning åtaganden som stora onlineplattformar och handelsorganisationer som företräder annonsbranschen och annonsörer har undertecknat för att begränsa effekterna av desinformation på nätet. Undertecknarna av koden kommer att ombes stärka koden till följd av en vägledning som kommissionen utfärdar under våren 2021.

⁹³ [Handlingsplan för digital utbildning 2021–2027](#), COM(2020)624.

⁹⁴ [General Comment No. 25 \(2021\) on Rights of children in relation to the digital environment](#), FN:s kommitté för barnets rättigheter.

⁹⁵ [Youth Pledge for a Better Internet](#).

⁹⁶ [Youth Call for Action](#).

⁹⁷ [Better internet for kids](#).

⁹⁸ Tillkännagavs i [meddelandet om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025](#), COM(2020) 625 final.

⁹⁹ [Programmet Erasmus+](#).

¹⁰⁰ [Förslag till politisk vägledning om AI för barn](#), Unicef, 2020.

sjukvård. Dock kan den också medföra vissa risker vad gäller integritet, säkerhet och trygghet. Kommissionens kommande förslag om en horisontell rättslig ram för AI kommer att identifiera användningen av AI-system med hög risk som utgör betydande risker för grundläggande rättigheter, inbegripet för barn.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- Anta en uppdaterad strategi för bättre internet för barn 2022.
- Utarbeta och underlätta en barnledd process som syftar till att utveckla en uppsättning principer som ska främjas och följas av branschen¹⁰¹.
- Främja utveckling och användning av tillgänglig IKT och tekniska hjälpmedel för barn med funktionsnedsättningar såsom röstigenkänning, undertextning med mera¹⁰², inbegripet vid kommissionens konferenser och evenemang.
- Säkerställa fullständigt genomförande av den europeiska rättsakten om tillgänglighet¹⁰³.
- Intensifiera kampen mot alla typer av sexuella övergrepp mot barn på nätet, till exempel genom att föreslå nödvändig lagstiftning, inbegripet krav på att relevanta tjänsteleverantörer online identifierar och rapporterar material med sexuella övergrepp mot barn på nätet som de känner till.

Europeiska kommissionen uppmanar medlemsstaterna att

- säkerställa effektiv lika tillgång till digitala verktyg och snabb internetuppkoppling, digital kompetens, tillgängliga utbildningsmaterial och utbildningsverktyg på nätet osv. för alla barn,
- stödja utvecklingen av barns grundläggande digitala kompetenser, genom den europeiska ramen för utveckling av digital kompetens bland medborgarna¹⁰⁴,
- stödja åtgärder för mediekompetens som en del av utbildning, för att utveckla barnens förmåga att kritiskt utvärdera innehåll och identifiera desinformation och kränkande material,
- stödja och främja det arbete som görs av EU:s samfinansierade centrum för säkrare internet och stödja telefonhjälp och telefonjourer för barn i att utveckla onlinevägar för kommunikation,
- uppmuntra barn och i synnerhet flickors deltagande i studier inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik och undanröja könsstereotyper på detta område för att säkerställa lika möjligheter på den digitala arbetsmarknaden.

Europeiska kommissionen uppmanar IKT-företag att

- säkerställa att barns rättigheter, inbegripet integritet, skydd av personuppgifter och tillgång till åldersanpassat innehåll, inkluderas i digitala produkter och tjänster redan från start, inbegripet för barn med funktionsnedsättningar,
- utrusta barn och föräldrar med lämpliga verktyg för att kontrollera skärmtid och skärmbeteende och skydda dem från effekterna av överanvändning och beroende av internetprodukter,

¹⁰¹ Genom att bygga på det kommande förslaget om en uppsättning digitala principer i enlighet med meddelandet om ett digitalt decennium.

¹⁰² Harmoniserade europeiska standarder, [tillgänglighetskrav för IKT-produkter och IKT-tjänster](#), Etsi, 2018.

¹⁰³ [Direktivet om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster](#), (EU) 2019/882.

¹⁰⁴ [Digital Competence Framework 2.0](#), EU Science Hub, Europeiska kommissionen.

- stärka åtgärder för att bidra till att hantera skadligt innehåll och olämpliga kommersiella meddelanden, till exempel genom rapporterings- och blockeringskanaler som är enkla att använda eller effektiva verktyg för ålderskontroll,
- fortsätta sina insatser för att identifiera, rapportera och avlägsna olagligt internetinnehåll, inbegripet sexuella övergrepp mot barn från plattformar och tjänster, i den utsträckning som dessa metoder är lagliga.

6. Den globala dimensionen: En union som stöder, skyddar och stärker barn i hela världen, även under kriser och konflikter.

”EU har en kraft som förenar många av världens länder för fred, samarbete samt jämlikhet mellan människor och finansierar projekt för organisationer som arbetar för att skydda barns rättigheter”. (Barn, Albanien).

”Du måste bege dig djupt ner i gruvan med rep, hämta det som du har ombetts göra och sedan ta dig tillbaka till ytan. Jag kvävdes nästan i gruvan på grund av att det inte fanns tillräckligt med syre.” (Pojke, 11 år, Tanzania).

EU:s åtagande att främja, skydda, efterleva och respektera barnets rättigheter är ett globalt åtagande. Genom den här strategin syftar EU till att stärka sin ställning som en viktig global aktör på detta område. EU spelar redan en ledande roll i att skydda och stödja barn globalt genom att stärka tillgången till utbildning, tjänster och hälsa och i att skydda från alla typer av våld, vanvård eller försumlig behandling, inbegripet i en humanitär kontext.

Trots betydande framsteg under de senaste årtiondena är det fortfarande alltför många **barn världen över som drabbas eller riskerar att drabbas av kränkningar av mänskliga rättigheter, humanitära kriser, miljö- och klimatkriser, bristande tillgång till utbildning, undernäring, fattigdom, ojämlikhet och bristande delaktighet.** Flickors situation är särskilt svår. De utsätts fortfarande för diskriminering och könsrelaterat våld, inbegripet barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, samt kvinnlig könsstympning så tidigt som vid fyra års ålder.

Nästan två tredjedelar av världens barn lever i ett land som påverkas av konflikt. Av dessa lever ett av sex barn inom 50 km från ett konfliktområde¹⁰⁵. Det här hotar inte bara barnens fysiska och psykiska hälsa, utan det kan ofta beröva dem utbildning¹⁰⁶ och negativt påverka deras framtida möjligheter i livet samt möjligheterna i de samhällen de kommer från.

Barn rekryteras och används också i väpnade konflikter. Deras deltagande i konflikter påverkar allvarligt deras fysiska, psykiska och emotionella välbefinnande. Både flickor och pojkar som används som barnsoldater faller också ofta offer för sexuellt våld, vilket alldeles för ofta används som vapen i krig.

Uppskattningsvis dör 5,2 miljoner barn¹⁰⁷ under fem års ålder varje år, mestadels av orsaker som går att förhindra och behandla, varav många drivs av fattigdom, socialt utanförskap, diskriminering, könsroller och kränkningar av grundläggande mänskliga rättigheter. Covid-19-pandemin och klimatförändringarna har ytterligare förvärrat den diskriminering mot barn som redan finns samt barns och familjers exponering för utsatta situationer världen över. När

¹⁰⁵ [Children affected by armed conflict, 1990-2019](#), Peace Research Institute Oslo, Conflict trends, 2020.

¹⁰⁶ [Inter-agency Network for Education in Emergencies](#), 2020.

¹⁰⁷ [Children: improving survival and well-being](#), Världshälsoorganisationen, 2019.

pandemin var som värst var det ungefär 1,6 miljarder barn världen över som inte gick i skolan¹⁰⁸.

EU:s åtgärder i den yttre dimensionen kommer att ligga i linje med de åtaganden som fastställs inom ramen för EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024¹⁰⁹ och stöddas av riktade åtgärder som ingår i andra relevanta initiativ, såsom riktlinjerna för främjande och skydd av barnets rättigheter¹¹⁰, riktlinjerna om barn och väpnad konflikt¹¹¹, EU:s handlingsplan för jämställdhet för yttre åtgärder (2021–2025)¹¹² samt verktygslådan för barns rättigheter¹¹³.

I alla sammanhang kommer EU att fortsätta att bidra till att säkerställa säker och inkluderande utbildning av hög kvalitet, socialt skydd, hälso- och sjukvård, näring, rent dricksvatten, boende, ren inomhusluft och lämplig sanitet. I synnerhet kommer EU:s **utvecklingspolitik** att i) främja allmän hälso- och sjukvård för att säkerställa grundläggande hälso- och sjukvårdstjänster för mödrar, nyfödda, barn och ungdomar, inbegripet psykisk hälsa och psykosocialt stöd, ii) uppmåna livsmedelssystem att tillhandahålla näringsrik, säker, ekonomiskt överkomlig och hållbar kost som uppfyller barnens behov och rättigheter och iii) investera ytterligare i att utveckla tillgängliga utbildningssystem av hög kvalitet, inbegripet under tidig barndom, grundskola och gymnasium. Dessutom kommer ekonomiskt stöd att stödja tillgång till ekonomiskt överkomlig och hållbar konnektivitet för skolor samt inkludera digital kompetens i läroplaner och lärarutbildning.

Under **humanitära kriser** kommer EU att fortsätta att stödja barn, samtidigt som man tillämpar ett behovsbaserat tillvägagångssätt i enlighet med de humanitära principerna, och säkerställa att hjälpen tar hänsyn till kön och ålder. EU kommer att fortsätta att lägga tonvikten på skydd av barn och ta itu med alla typer av våld mot barn samt tillhandahålla stöd för psykisk hälsa och psykosocialt stöd. Dessutom är det av stor vikt med fortsatt tillgång till säker och inkluderande utbildning av hög kvalitet för att utrusta barn och ungdomar med grundläggande färdigheter, ge dem skydd och en känsla av normalitet samt bidra till fred och vara en drivkraft bakom återintegration och motståndskraft.

Sammanlagt faller 152 miljoner barn (9,6 % av alla barn världen över) offer för **barnarbete** och 73 miljoner utför farligt arbete som sannolikt skadar deras hälsa, säkerhet och utveckling¹¹⁴. I kommissionens politiska riktlinjer fastställdes nolltolerans mot **barnarbete**, vilket bidrar till de globala insatserna inom ramen för FN:s internationella år för avskaffande av barnarbete 2021¹¹⁵. EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati¹¹⁶ innefattar också en åtgärd för att avsevärt minska den globala förekomsten av barnarbete, i linje med FN:s mål att fullständigt avskaffa barnarbete världen över 2025. Det här omfattar stöd till kostnadsfri och lättillgänglig obligatorisk utbildning för barn tills de når minimiåldern för arbete samt utökade sociala välfärdsprogram för att hjälpa familjer bort från fattigdom.

EU:s handels- och investeringsavtal samt det allmänna preferenssystemet har spelat en viktig roll för att främja respekt för grundläggande mänskliga rättigheter och arbetstagarrättigheter, vilket återspeglas i Internationella arbetsorganisationens (ILO) grundläggande konventioner.

¹⁰⁸ [Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond](#), FN, augusti 2020.

¹⁰⁹ Gemensamt meddelande om [EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024](#) (JOIN/2020/5 final).

¹¹⁰ [Riktlinjer för främjande och skydd av barnets rättigheter](#), 2017.

¹¹¹ [EU:s riktlinjer om barn och väpnad konflikt](#), 2008.

¹¹² [EU:s handlingsplan för jämställdhet för yttre åtgärder](#) (2021–2025).

¹¹³ [Child Rights Toolkit. Integrating Child Rights in Development Cooperation](#).

¹¹⁴ [Global estimates of child labour](#), Internationella arbetsorganisationen, 2017.

¹¹⁵ [Internationella arbetsorganisationen](#).

¹¹⁶ [EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024](#), a.a.

Genomförande av dessa åtaganden kommer att prioriteras särskilt, inbegripet åtgärder mot barnarbete. EU kommer att insistera på att tredjeländer regelbundet uppdaterar nationella förteckningar över farliga arbeten som aldrig ska utföras av barn. EU kommer också att intensifiera insatserna för att säkerställa att EU-företags leveranskedjor är fria från barnarbete, i synnerhet genom att främja hållbar bolagsstyrning.

I linje med handlingsplanen för mänskliga rättigheter och demokrati kommer EU att intensifiera sina insatser för att säkerställa att **barn deltar på ett meningsfullt sätt**, för att förhindra, bekämpa och hantera alla typer av våld mot barn, inbegripet könsrelaterat våld, och för att avskaffa tidiga äktenskap, tvångsäktenskap och barnäktenskap, kvinnlig könsstympning, handel med barn, smuggling och tiggeri, (sexuellt) utnyttjande och försumlig behandling. Arbetet för att förebygga och sätta stopp för allvarliga kränkningar av barn som påverkas av väpnad konflikt kommer också att intensifieras, inbegripet opinionsbildande verksamhet som främjar efterlevnad av internationell humanitär rätt. Handlingsplanen hjälper också partnerländer att bygga och **stärka ett barnvänligt rättsväsende och system för skydd av barn**, inbegripet för migrerande barn, flyktningbarn och tvångsförflyttade barn samt barn som hör till minoriteter, särskilt romer. EU kommer att fortsätta att ge sitt stöd till vidarebosättning av barn och andra utsatta personer som behöver internationellt skydd till EU. EU kommer att stödja åtgärder för att ta itu med problemet med gatubarn samt investera i att utveckla alternativ omsorg av hög kvalitet och övergången från institutionsbaserad till familje- och samhällsbaserad omsorg av hög kvalitet för barn som saknar föräldraomsorg och barn med funktionsnedsättningar.

EU kommer att fortsätta att inkludera barns rättigheter i den politiska dialogen med partnerländer och i synnerhet i samband med anslutningsförhandlingar och stabiliserings- och associeringsprocessen. EU kommer också att främja åtgärder för att hantera våld och diskriminering, i synnerhet mot utsatta barn, inbegripet stöd till organisationer i det civila samhället. EU kommer att stödja övervakning och insamling av disaggregerade data om situationen för barn i regionen och fortsätta att rapportera om detta i landsrapporternas årliga utvidgningspaket.

För att uppnå dessa mål kommer EU att samordna användningen av alla dess tillgängliga utgiftsprogram inom den fleråriga budgetramen för 2021–2027, särskilt instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (NDICI), instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA III) och instrumentet för humanitärt bistånd.

Unionen kommer också att främja åtgärder i multilaterala och regionala människorättsforum, opinionsbildning och medvetandehöjande kampanjer, samt med det civila samhället, barn och ungdomar, nationella människorättsinstitutioner, den akademiska världen, näringslivet och andra relevanta aktörer.

Nyckelåtgärder från Europeiska kommissionens sida:

- Avsätta 10 % av den totala finansieringen inom NDICI i Afrika söder om Sahara, Asien och Stilla havet, Amerika och Karibien till utbildning.
- Fortsatt avsätta 10 % av finansieringen av humanitärt bistånd till utbildning i nödsituationer och utdragna kriser och främja godkännandet av förklaringen om säkra skolor.
- Arbeta för att se till att EU-företagens leveranskedjor är fria från barnarbete, i synnerhet genom ett lagstiftningsinitiativ om hållbar företagsstyrning.
- Främja och tillhandahålla tekniskt bistånd för att stärka system för yrkesinspektion för att övervaka och genomdriva lagar om barnarbete.

- Tillhandahålla tekniskt bistånd i egenskap av Team Europa till partnerländers förvaltningar genom program och faciliteter, såsom SOCIEUX+, Byrån för tekniskt bistånd och informationsutbyte (Taiaex) och Twinning-program.
- Utarbeta en handlingsplan för ungdomar senast 2022 för att främja ungdomars och barns egenmakt och deltagande.
- Utse kontaktpunkter för ungdomar och stärka kapaciteten för skydd av barn inom EU:s delegationer.

7. Införliva ett barnperspektiv i alla EU-åtgärder

För att nå de mål som anges i strategin kommer kommissionen att säkerställa att ett barnrättsperspektiv integreras i all relevant politik och lagstiftning och i alla relevanta finansieringsprogram¹¹⁷. Detta kommer att vara en del av insatserna för att skapa **en barnvänlig kultur inom EU:s beslutsfattande** och kommer att stödjas genom att tillhandahålla utbildning och kapacitetsuppbyggnad till EU:s personal och stärkt intern samordning med hjälp av den arbetsgrupp som tillhör kommissionens samordnare för barnets rättigheter. En integreringschecklista för barnets rättigheter kommer att tas fram.

Tillförlitliga och jämförbara uppgifter krävs för att utarbeta evidensbaserad politik. Kommissionen kommer att uppmana FRA att fortsatt bistå medlemsstaterna med tekniskt stöd och metodstöd, bland annat vid utformning och genomförande av datainsamling. Mer ålders- och könsuppdelning av Eurostats uppgifter, och uppgifter från andra EU-organ, kommer likaså att eftersträvas. Detsamma gäller forskning om specifika tematiska områden som omfattas av strategin. Detta kommer att göras genom Horisont Europa, ramprogrammet för forskning och innovation (2021–2027)¹¹⁸.

Strategin kommer även bidra till att integrera och samordna initiativ på nationell nivå och mellan viktiga berörda parter för att säkerställa ett bättre genomförande av befintliga rättsliga skyldigheter på EU-nivå och internationell nivå. För detta ändamål kommer kommissionen även att inrätta ett **EU-nätverk för barns rättigheter** senast i slutet av 2021. Nätverket kommer att bygga vidare på arbetet inom den befintliga informella expertgruppen för barnets rättigheter¹¹⁹ och stärka dialogen och det ömsesidiga lärandet mellan EU och medlemsstaterna när det gäller barns rättigheter. Det kommer även att stödja genomförandet, övervakningen och utvärderingen av strategin. Nätverket kommer att bestå av nationella företrädare och, inom ramen för vissa verksamheter, bland annat innefatta internationella och icke-statliga organisationer, företrädare för lokala och regionala myndigheter och barn. Kommissionen kommer även att utveckla ett närmare samarbete med regionala och lokala myndigheter och med andra relevanta institutioner, regionala och internationella organisationer, civilsamhället och ombudsmän för barn.

Denna strategi bör läsas i anslutning till strategin för att stärka tillämpningen av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU och EU:s handlingsplan för demokrati. Den kompletterar riktade insatser för att se till att EU:s rättigheter och värden blir mer konkreta inom områden såsom¹²⁰ skydd av migrerande barn, jämlikhet och inkludering, jämställdhet,

¹¹⁷ Se bilaga 2.

¹¹⁸ [Horisont Europa](#).

¹¹⁹ [Informell expertgrupp om barnets rättigheter](#), Europeiska kommissionen.

¹²⁰ [Meddelande om att skydda migrerande barn](#), COM(2017) 211 final, [meddelande om jämställdhetsstrategin för 2020–2025](#), COM(2020) 152 final, [meddelande om EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och deltagande](#), COM(2020) 620 final och [rådets rekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet](#) (2021/C 93/01), [meddelande om en jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025](#), COM(2020) 698 final, [Handlingsplan för integration](#)

antirasism och mångfald, EU-medborgares rättigheter, brottsoffers rättigheter, kampen mot sexuella övergrepp mot barn, sociala rättigheter och inkluderande utbildning¹²¹. Strategin ligger även i linje med de prioriteringar som fastställs i EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati¹²².

7.1 EU-medlens bidrag till strategins genomförande

EU-finansiering är avgörande för att stödja genomförandet av EU:s politik i medlemsstaterna. Med den här strategin stöder kommissionen medlemsstaterna att på bästa sätt använda EU-medlen i sina initiativ för att skydda och uppfylla barnets rättigheter. Den bör också uppmana till budgetering för barns rättigheter och utforska sätt att spåra utgifterna när det gäller EU:s budget på detta område, så att finansieringen hamnar där behoven är som störst. Finansiering för barns rättigheter bör prioriteras av medlemsstaterna i EU:s finansieringsprogram, i enlighet med de behov som har identifierats på nationell och regional nivå. Inom den fleråriga budgetramen för 2021–2027,

Europeiska socialfonden+ och Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) stöder investeringar i utveckling av mänsklig kapacitet och infrastruktur, utrustning och tillgång till tjänster inom utbildning, sysselsättning, boende, social omsorg, hälso- och sjukvård och barnomsorg, samt övergången från institutionella till familje- och samhällsbaserade tjänster.

Medlemsstater med en andel barn som löper risk för fattigdom eller social utestängning som är högre än EU:s genomsnitt (2017–2019) måste öronmärka 5 % av Europeiska socialfonden+ till att bekämpa barnfattigdom. Övriga medlemsstater måste öronmärka ett lämpligt belopp. Under programperioden 2021–2027 bör medlemsstaterna uppfylla flera förutsättningar som kan ha en nära koppling till åtgärder för barnets rättigheter. Det här innefattar politiska ramar på området fattigdomsminskning, integrering av romer och efterlevnad av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt stadgan. Nya Amif kommer att stärka skyddet av ensamkommande barn genom att erkänna och tillhandahålla ekonomiskt stöd och ekonomiska incitament som passar barnens mottagande, boende och andra särskilda behov, med en medfinansieringsgrad på upp till 75 %, vilket kan ökas till 90 % för projekt som genomförs inom ramen för särskilda åtgärder.

Andra EU-medel och EU-program kan användas för att förverkliga barns rättigheter, inbegripet programmet Rättsliga frågor, programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden, Erasmus+, Horisont 2020, det digitala programmet, faciliteten för återhämtning och resiliens, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), React-EU och InvestEU. Dessutom kan instrumentet för tekniskt stöd på förfrågan tillhandahålla tekniskt stöd till medlemsstaterna för att ta fram kapacitetsbyggande åtgärder.

Medlemsstaterna uppmanas att säkerställa en samordnad strategi på nationell, makroregional¹²³, regional och lokal nivå vid programplanering och genomförande av EU-medel samt att involvera lokala och regionala myndigheter, organisationer i det civila

[och inkludering för 2021–2027](#), COM(2020) 758 final och strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, [meddelande om EU:s handlingsplan mot rasism](#) 2020–2025, COM(2020) 565 final, och den kommande strategin för att bekämpa antisemitism som planeras för 2021, [Rapport om EU-medborgarskapet 2020 – Stärka medborgarna och skydda deras rättigheter](#), COM(2020) 730 final, [EU-strategi för brottsoffers rättigheter \(2020–2025\)](#), COM(2020) 258, [EU-strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn](#), COM(2020) 607.

¹²¹ [Kommissionens rekommendation Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid](#) (2013/112/EU), [den europeiska pelaren för sociala rättigheter](#), [Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter](#) (COM(2021) 102 final), förslag till rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti, COM(2021) 137, [meddelande om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025](#), COM(2020) 625 final och [Handlingsplan för digital utbildning 2021–2027](#), COM(2020) 624.

¹²² [EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024](#), JOIN(2020) 5 final.

¹²³ [Makroregional strategi](#), Europeiska kommissionen.

samhället, inbegripet organisationer som arbetar med och för barn, och arbetsmarknadens parter i att förbereda, se över, genomföra och övervaka program för EU-medlen 2021–2027.

I denna strategi beaktas även den ojämlikhet som har förvärrats genom covid-19-krisen, vilken i oproportionerligt stor omfattning har drabbat utsatta barn. Som en del av detta arbete uppmanar kommissionen medlemsstaterna att till fullo utnyttja de möjligheter som NextGenerationEU ger att mildra krisens oproportionerliga effekter och hjälper medlemsstaterna att integrera barns rättigheter i utformningen och genomförandet av reformer genom instrumentet för tekniskt stöd.

För att verkliga framsteg ska göras ute på fältet måste den här strategin åtföljas av **åtaganden och investeringar på nationell nivå**. Kommissionen uppmanar EU:s medlemsstater att ta fram robusta och evidensbaserade nationella strategier för barnets rättigheter, om sådana inte redan finns, i samarbete med alla relevanta aktörer, inbegripet barn, och i synergi med andra relevanta nationella strategier och planer. Kommissionen uppmanar också medlemsstaterna att ratificera alla fakultativa protokoll till barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och att vederbörligen beakta de avslutande iakttagelserna från kommittén för barnets rättigheter¹²⁴ och kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹²⁵. Kommissionen uppmanar också medlemsstaterna att stödja alla åtgärder som rekommenderas i den här strategin genom lämpliga ekonomiska resurser, inbegripet EU-finansiering.

Slutsatser

Europeiska kommissionen är fast besluten att hjälpa barn att utveckla sin potential som engagerade, ansvarstagande medborgare. För att det ska bli verklighet måste deltagandet i det demokratiska livet börja under barndomen. Alla barn har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem och att få sina åsikter respekterade. För att barn ska kunna delta aktivt måste vi också ta itu med fattigdom, ojämlikhet och diskriminering för att bryta det sociala arvet mellan generationerna.

Den här strategin är inkluderande till sin utformning och kommer att vara inkluderande i sitt genomförande. Kommissionen kommer att övervaka genomförandet av strategin på EU-nivå och nationell nivå och rapportera om framstegen vid det årliga europeiska forumet om barnets rättigheter. Barn kommer att ingå i övervakningen och utvärderingen, i synnerhet genom den framtida plattformen för barns deltagande. Strategins åtgärder kommer att anpassas vid behov.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att stödja denna strategi och samarbeta för att genomföra den. Kommissionen uppmanar Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att främja dialog med lokala och regionala myndigheter och det civila samhället.

Vi ansvarar alla för att lyssna på barnen och agera nu. För att uttrycka det som en av ledamöterna i Eurochilids råd för barn: *”Bra gjort är bättre än bra sagt”*.

¹²⁴ [Kommittén för barnets rättigheter](#), avslutande iakttagelser

¹²⁵ [Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning](#), avslutande iakttagelser